



24.11.2021

Ärende/24

§ 374

Den av ledamoten Thomas Wallgren väckta motionen om att främja stadsodling

HEL 2021-006757 T 00 00 03

Beslut

Stadsfullmäktige beslutade bordlägga ärendet.

Föredragande

Stadsstyrelsen

Upplysningar

Suvi Rämö, förvaltningsexpert, telefon: 310 32174
suvi.ramo(a)hel.fi

Bilagor

1 Valtuutettu Thomas Wallgrenin aloite

Sökande av ändring

Förbud mot sökande av ändring, beredning eller verkställighet

Beslutsförslag

Stadsfullmäktige betraktar motionen som slutbehandlad.

Föredragandens motiveringar

Ledamoten Thomas Wallgren och 25 andra ledamöter föreslår i sin motion att staden i samarbete med intresserade organisationer och andelslag utarbetar en plan om hur alla stadsbor som vill kan erbjudas en odlingslott eller odlingslåda som ligger på högst femton minuters promenadavstånd hemifrån. Dessutom föreslår initiativtagarna att man rediger ut hur de stadsbor som vill kan erbjudas förvaringsplats i en jordkällare eller ett utrymme som motsvarar förhållandena i en jordkällare som också ligger på högst femton minuters promenadavstånd hemifrån.

Staden kan erbjuda dem som vill en tillräcklig möjlighet att odla antingen på de befintliga områdena för odlingslotter eller på det sätt som beskrivs i guiden Viljellään kaupungissa (Vi odlar i staden).

Staden har emellertid inte möjlighet att erbjuda jordkällare för gemensamt bruk. Det hör inte till stadens ansvarsområde att kartlägga behovet av gemensamma jordkällare, investera i dem och uppföra dem. En förening vore den bästa aktören att ansvara för att en sådan här verk-



samhet organiseras jämlikt och övervakat. Även jordkällare måste städas årligen och man måste se till att de är funktionsdugliga.

Helsingfors erbjuder möjligheter att odla i olika delar av staden. I staden finns 10 planlagda koloniträdgårdar och 43 områden för odlingslotter som uttryckligen kan användas för att odla olika slags grödor. Koloniträdgårdsområdena är uthyrda till koloniträdgårdsföreningar som hyr ut de enskilda lotterna till helsingforsare som köpt en stuga. Också stadens områden för odlingslotter har hyrts ut till stadsdelsföreningar eller föreningar för lottodlare, som tar hand om dem. Föreningarna hyr ut enskilda lotter till helsingforsare som är medlemmar och ser i enlighet med hyresavtalet till att odlingsområdet hålls snyggt.

Odlingslotternas areal var ursprungligen en ar, men på de flesta områden har lotternas storlek halverats eftersom antalet odlare har ökat, och för många är en ar för stort att sköta om. Om man vill kan man odla fleråriga nyttoväxter på odlingslotterna. Det är också möjligt att odla hallon och bärbuskar.

Trots att en del områden för odlingslotter är så populära att folk köar för medlemskap finns det även områden dit man inte får tillräckligt med odlare. Inte heller de så kallade potatislotterna har väckt något större intresse. Potatislotterna har grundats på åkermark. Man odlar under en växtperiod åt gången och på hösten vänder man jorden. Staden har en möjlighet att hyra ut landskapsåkrar till föreningar för att användas som potatislotter.

År 2014 utarbetade staden guideboken "Viljellään kaupungissa – opas yhteisö- ja pienpalstaviljelyn perustamiseen Helsingissä" i samarbete med Dodo rf. På områden för små odlingslotter odlar enskilda personer enligt definitionen i guiden en lott på några kvadratmeter. Guiden hjälper stadsbor och lokalsamhällen att grunda nya områden för små odlingslotter och kollektivodlingar, som även kan vara områden för odlingslådor, på mark som staden äger. I en kollektivodling sköter däremot en grupp människor om en större odling. Guiden uppdateras för tillfället för att motsvara stadens nuvarande organisation.

Staden har även inlett arbetet med att granska stadsodlingsområdenas placering, kartlägga eventuella nya områden som lämpar sig för stadsodling och undersöka möjligheten att inleda odlingsverksamhet. Man samlar även in uppgifter bland annat om hur aktivt det odlas på stadsodlingsområdena, hur snygg, säker och funktionell miljön är och var eventuella vattenposter kunde placeras. Arbetet ska vara färdigt våren 2022. Andra än officiella områden för lotter är i huvudsak tillfälliga odlingsområden, till exempel lediga tomter som väntar på att bebyggas. Småskalig stadsodling är tryggast och enklast på husbolagets tomt. Så



24.11.2021

Ärende/24

gör man redan på många gårdar. Då är det lätt att vattna med husbolagets vattenledning, medan bevattning kräver särskilda anordningar på många platser, och på gårdar är odlingarna bättre skyddade mot eventuell skadegörelse. Många äldre husbolag har fortfarande kvar potatiskällare och kylrum.

I staden lever dessutom en stark råttpopulation som trivs utmärkt på platser där de har tillgång till föda. Råttorna äter sådant som de hittar på odlingarna, allt från frön till grönsaker. Sålunda bör även den allmänna trivseln och hälsofaktorer beaktas i all odling. Varje odlare bär ett stort ansvar för att sköta sina odlingar på tillbörligt sätt. Så säkerställer man också att råttorna inte hittar föda på nya ställen och att populationen inte växer. Föreningarna övervakar odlingen på områden som hyrts ut till dem och ser bland annat till att komposteringen fungerar och området hålls snyggt.

Stadsmiljönämnden har gett ett utlåtande i ärendet. Svaret stämmer överens med utlåtandet.

Enligt 30 kap. 11 § 2 mom. i förvaltningsstadgan ska stadsstyrelsen förelägga fullmäktige en motion som undertecknats av minst 15 ledamöter.

Föredragande

Stadsstyrelsen

Upplysningar

Suvi Rämö, förvaltningsexpert, telefon: 310 32174
suvi.ramo(a)hel.fi

Bilagor

1 Valtuutettu Thomas Wallgrenin aloite

Bilagematerial

1 Päivitettävänä oleva Viljellään kaupungissa -opas (2014)

Sökande av ändring

Förbud mot sökande av ändring, beredning eller verkställighet

Beslutshistoria

Kaupunginhallitus 08.11.2021 § 810

HEL 2021-006757 T 00 00 03

Päätös



24.11.2021

Ärende/24

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Suvi Rämö, hallintoasiantuntija, puhelin: 310 32174
suvi.ramo(a)hel.fi

Kaupunkiympäristölautakunta 26.10.2021 § 576

HEL 2021-006757 T 00 00 03

Lausunto

Kaupunkiympäristölautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Helsingin kaupunki tarjoaa viljelymahdollisuuksia eri puolilla kaupunkia. Helsingissä on 10 asemakaavan mukaista siirtolapuutarhaa ja 43 viljelypalsta-alueita, joiden tarkoitus on toimia nimenomaan erityyppisten ruokakasvien kasvattamiseen ja viljelyyn. Siirtolapuutarha-alueet on vuokrattu siirtolapuutarhayhdistyksille, jotka vuokraavat yksittäiset palstat mökin ostaneille helsinkiläisille. Myös kaupungin viljelypalsta-alueet on vuokrattu kaupunginosa- tai palstaviljelijäyhdistysten hoitoon. Yhdistykset vuokraavat yksittäisiä palstoja helsinkiläisille yhdistyksiensä jäsenille ja huolehtivat vuokrasopimuksen mukaisesti viljelypalsta-alueen yleisestä siisteydestä. Viljelypalstat ovat alun perin olleet aarin kokoisia, mutta useimmilla viljelypalsta-alueella niiden koko on puolitettu johtuen viljelijöiden määrän kasvusta sekä siitä, että monelle aari on liian suuri ala hoidettavaksi. Viljelypalstoilla voi viljellä niin halutessaan monivuotisia hyötykasveja. Myös vadelmien ja marjapensaiden viljely on mahdollista.

Vaikka osa viljelypalsta-alueista on niin suosittuja, että jäsenyyttä jonotetaan, kaupungissa on myös sellaisia alueita, joihin ei saada tarpeeksi viljelijöitä. Samoin uudelleen kiinnostus niin kutsuttuihin perunapalstoihin ei ole herännyt laajasti. Peltomaalle perustetulla perunapalstalla viljellään kasvukausi kerrallaan ja syksyisin maa käännetään. Kaupungilla on mahdollisuus vuokrata yhdistyksille maisemapeltoja perunapalstatäkäyttöön.

Helsingin kaupunki laati yhteistyössä Dodo ry:n kanssa vuonna 2014 oppaan "Viljellään kaupungissa – opas yhteisö- ja pienpalstaviljelyn perustamiseen Helsingissä". Oppaan määritelmän mukaan pienpalsta-



alueella yksittäiset ihmiset viljelevät muutaman neliön kokoista palstaa. Opas avustaa kaupunkilaisia ja paikallisyhteisöjä uusien pienpalsta-alueiden ja yhteisöviljelmien, jotka voivat olla myös viljelylaatikkoalueita, perustamisessa kaupungin omistamalle maalle. Yhteisöviljelmässä taas joukko ihmisiä hoitaa isompaa viljelmää. Opas on parhaillaan päivitettävänä vastaamaan nykyistä kaupungin organisaatiota.

Kaupunki on käynnistänyt myös työn, jossa tarkastetaan kaupunkiviljelyalueiden sijaintia, kartoitetaan mahdolliset uudet kaupunkiviljelyviljelyyn soveltuvat alueet ja tarkastellaan viljelytoiminnan aloittamismahdollisuuksia. Kaupunkiviljelyalueista kerätään tietoja muun muassa viljelyaktiivisuudesta, ympäristön siisteydestä, turvallisuudesta, toiminnallisuudesta ja mahdollisista vesipisteiden sijainneista. Työ on valmis keväällä 2022.

Muut kuin viralliset palsta-alueet ovat viljelyalueina pääsääntöisesti väliaikaisia alueita, kuten tyhjiä tontteja, jotka odottavat rakentamista. Turvallisinta ja helpointa pienimuotoinen kaupunkiviljely on taloyhtiön tontilla. Näin monilla pihilla jo tehdäänkin. Silloin monessa paikassa erikoisjärjestelyjä vaativan kasteluveden saa helposti taloyhtiön vesiverkosta ja viljelykset ovat paremmassa turvassa mahdolliselta ilkivalalta. Perunakellareitakin ja kylmiöitä on monissa vanhemmissa taloyhtiöissä vielä jäljellä.

Kaupungissa elää myös vahva rottapopulaatio, joka viihtyy erinomaisesti paikoissa, joissa on niille ruokaa. Rotat syövät kasvimaiden anti-mia aina siemenistä vihanneksiin. Näin ollen kaikessa viljelyssä tulee huomioida myös yleiseen viihtyisyyteen ja terveyteen vaikuttavat tekijät. Jokaisen viljelijän vastuu omien viljelysten asianmukaisesta hoidamisesta on suuri. Näin huolehditaan myös siitä, ettei rottien ruokailupaikat lisäänty ja niiden populaatio kasva. Yhdistyksille vuokratuilla palsta-alueilla yhdistys valvoo palstoilla viljelyä ja seuraa muun muassa kompostoinnin toimivuutta ja yleistä siisteyttä.

Kaupungilla ei ole yhtäkään maakellaria, joka voisi toimia yhteiskäyttökellarina. Toimivan systeemin saavuttamiseksi tässäkin asiassa yhdistys olisi paras tapa vastaamaan tasapuolisesta ja valvotusta toiminnasta. Maakellaritkin täytyy siivota vuosittain ja huolehtia niiden toimivuudesta. Yhteiskäyttöisten maakellareiden tarpeen kartoittaminen, niihin investoiminen ja niiden rakennuttaminen ei ole kaupungin tehtäväkenttään kuuluvaa.

Kaupunkiympäristölautakunta katsoo, että se pystyy tarjoamaan viljelymahdollisuuden kaupungissa halukkaille riittävällä tasolla joko olemassa olevilla palstaviljelyalueilla tai Viljellään kaupungissa -oppaassa esitetyllä tavalla.



24.11.2021

Ärende/24

Esittelijä

va. kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Silja Hyvärinen

Lisätiedot

Elina Nummi, projektipäällikkö: 310 38475

elina.nummi(a)hel.fi

Katriina Arrakoski, yksikön päällikkö, puhelin: 310 64382

katriina.arrakoski(a)hel.fi

Jussi Luomanen, kaupunkitila- ja maisemasuunnittelupäällikkö, puhelin: 310 38626

jussi.luomanen(a)hel.fi